

O całkach rozwiązań równań różniczkowych, z sobą sprzężonych, rzędu 2-go, posiadających trzy punkty osobliwe.

Napisał

S. Kępiński.

Wniesiono na posiedzeniu dnia 2 lutego 1899; ref. czł. Witkowski.

W pracy: „O całkach rozwiązań równań różniczkowych etc.“ ogłoszonych w tomie XXV rozpraw Wydz. mat.-przyr. Akad. Umiej. w Krakowie (1896), określiłem przy pomocy rozwiązań równań różniczkowych z sobą sprzężonych pewne funkcje przestępne, posiadające niektóre wspólne własności z całkami hyperliptycznymi gatunku 3-go i dlatego nazwałem je także całkami gatunku 3-go rozwiązań równań różniczkowych.

Celem tej pracy jest z jednej strony te własności analogiczne bliżej rozwinać; do tego celu okazało się potrzebnem wprowadzić całki, posiadające wspólne własności z całkami hyperliptycznymi gatunku 1-go i 2-go, które analogicznie nazwałem całkami gatunku 1-go i gatunku 2-go. Z drugiej strony szło tu o zastosowanie tych funkcji w celu otrzymania związków dwuliniowych, które w inny sposób otrzymał L. Fuchs w pracy: „Über Relationen etc.“ (Crelle J. t. 76).

Dla prostoty ograniczyłem się obecnie do równań różniczkowych, posiadających tylko 3 punkty osobliwe. Rezultaty jednak otrzymane i metody tu używane stosują się z małemi zmianami do równań różniczkowych, posiadających dowolną liczbę punktów osobliwych.

§. 1.

Jako podstawę rozumowania weźmiemy równania różniczkowe rzędu 2-go z sobą sprzężone, posiadające tylko trzy punkty osobliwe, wszystkie w skończonej odległości, t. j. równania kształtu ¹⁾

$$A_2 y'' + A_1 y' + A_0 y = 0, \quad (1)$$

gdzie

$$\begin{aligned} A_2 = f_3(z)^2 &= (z - e_1)^2 (z - e_2)^2 (z - e_3)^2 = \\ &= (p_0 + p_1 z + p_2 z^2 + z^3)^2 = a_0 + a_1 z + \dots + a_5 z^5 + z^6, \end{aligned}$$

$$A_1 = \frac{dA_2}{dz} = A_2', \quad (2)$$

$$\begin{aligned} A_0 = l_1' l_1'' (e_1 - e_2)(e_1 - e_3)(z - e_2)(z - e_3) + l_2' l_2'' (e_2 - e_1)(e_2 - e_3)(z - e_1)(z - e_3) + \\ + l_3' l_3'' (e_3 - e_1)(e_3 - e_2)(z - e_1)(z - e_2) + 3.2 z f_3(z) + a_5 f_3'(z). \end{aligned}$$

Jeżeli oznaczymy dla krótkości:

$$A_0 = c_0 + c_1 z + c_2 z^2 + c_3 z^3 + c_4 z^4,$$

to

$$c_4 = 3.2, \quad c_3 = 2.2 a_5, \dots \quad (3)$$

Liczby l_i' , l_i'' są tu wykładnikami, należącymi do punktu osobliwego e_i i są, jak wiadomo, związane z sobą równościami:

$$l_i' + l_i'' = -1, \quad (i = 1, 2, 3). \quad (4)$$

Co się tyczy punktu w nieskończoności, to jest on dla całek y_1 , y_2 , czyniących zadość równaniu (1), punktem pozornie osobliwym i mianowicie należą do niego wykładniki:

$$l' = 2, \quad l'' = 3.$$

Z uwagi na równości (3) możemy funkcji A_0 nadać kształt inny, mianowicie:

$$A_0 = \frac{1}{5} \frac{d^2 A_2}{dz^2} + h_2, \quad (6)$$

¹⁾ Por. wszędzie wyżej wspomnianą pracę „O całkach etc.“ rozdział III.
Rozpr. Wydz. mat.-prz. T. XXXVII.

gdzie h_2 jest funkcją stopnia drugiego:

$$h_2 = b_0 + b_1 z + b_2 z^2,$$

której współczynniki:

$$b_0 = c_0 - \frac{2}{5} a_2, \quad b_1 = c_1 - \frac{3 \cdot 2}{5} a_3, \quad b_2 = c_2 - \frac{3 \cdot 4}{5} a_4.$$

Niech dalej F_A^3 przedstawia nam trzecią biegunową funkcji A_2 , zaś F_h^1 pierwszą biegunową funkcji h_2 :

$$\begin{aligned} F_A^3 &= a_0 + \frac{a_1}{2} (z + \zeta) + \frac{a_2}{5} (z^2 + 3z\zeta + \zeta^2) + \frac{a_3}{20} (z^3 + 9z^2\zeta + 9z\zeta^2 + \zeta^3) + \\ &+ \frac{a_4}{5} z\zeta (z^2 + 3z\zeta + \zeta^2) + \frac{a_5}{2} z^2\zeta^2 (z + \zeta) + z^3\zeta^3, \\ F_h^1 &= b_0 + \frac{b_1}{2} (z + \zeta) + b_2 z\zeta, \end{aligned}$$

i niech $y_i(z)$, $v_k(\zeta)$ przedstawiają jakiegokolwiek dwa rozwiązania równania (1); wówczas całka

$$(8) \quad Q_{ik} = \int_{\nu}^{\xi} \int_{\eta}^{\xi} \frac{y_i v_k}{(z-\zeta)^3} \left[F_A^3 + \frac{1}{2} (z-\zeta)^2 F_h^1 \right] dz d\zeta$$

jest całką, którą nazwałem całką gatunku trzeciego.

Całkę tę możemy jeszcze inaczej przedstawić. Mianowicie, jeżeli A_2 , M , v przedstawiają funkcje otrzymane z funkcji A_2 , M , y wskutek zastąpienia w tych ostatnich z przez ζ , to, ponieważ¹⁾:

$$(9) \quad \begin{aligned} F_A^3 + \frac{1}{2} (z-\zeta)^2 F_h^1 &= A_2 + \frac{1}{2} A_2' (\zeta-z) + \frac{1}{2} A_0 (\zeta-z)^2 - \frac{1}{2} M (\zeta-z)^2 \\ &= A_2 + \frac{1}{2} A_2' (z-\zeta) + \frac{1}{2} A_0 (z-\zeta)^2 - \frac{1}{2} M (z-\zeta)^2, \end{aligned}$$

gdzie

$$\begin{aligned} M &= -\frac{1}{2} \left(\frac{a_3}{5} + b_1 \right) - \left(\frac{3}{5} a_4 + b_2 \right) z - a_5 z^2 - 2z^3 = \\ (10) \quad &= \frac{1}{2} (a_3 - c_1) + (2a_4 - c_2) z - a_5 z^2 - 2z^3 = \\ &= \frac{1}{3 \cdot 4} \frac{d^2 A_2(z)}{dz^2} - \frac{1}{2} \frac{d A_0(z)}{dz}, \end{aligned}$$

¹⁾ Por. wyżej cytowaną pracę.

mieć będziemy:

$$Q_{ik} = -\frac{A_2}{2} \int \frac{y_i + y_i'(z-\zeta)}{(z-\zeta)^2} v_k d\zeta + \frac{1}{2} \iint M y_i v_k dz d\zeta \quad (11^a)$$

$$Q_{ik} = \frac{A_2}{2} \int \frac{v_k + v_k'(\zeta-z)}{(z-\zeta)^2} y_i dz - \frac{1}{2} \iint M y_i v_k d\zeta dz. \quad (11^b)$$

Tak w (11^a), jak w (11^b) możemy wskutek tego, że M (wzgl. M) jest funkcją samego z (wzgl. ζ) uważać za iloczyn całek:

$$\frac{1}{2} \iint M y_i v_k dz d\zeta = \frac{1}{2} \int M y_i dz \cdot \int v_k d\zeta \quad (12)$$

$$\frac{1}{2} \iint M y_i v_k dz d\zeta = \int y_i dz \cdot \frac{1}{2} \int M v_k d\zeta.$$

Uzyskaliśmy tym sposobem zupełną zgodność z rozkładem całki eliptycznej gatunku trzeciego:

$$\begin{aligned} \iint \frac{F(z, \zeta)}{\sqrt{f(z)} \sqrt{f(\zeta)} (z-\zeta)^2} dz d\zeta &= \sqrt{f(z)} \int \frac{d\zeta}{(\zeta-z) \sqrt{f(\zeta)}} + \int \frac{M dz}{\sqrt{f(z)}} \int \frac{d\zeta}{\sqrt{f(\zeta)}} \\ &= \sqrt{f(\zeta)} \int \frac{dz}{(z-\zeta) \sqrt{f(z)}} + \int \frac{dz}{\sqrt{f(z)}} \int \frac{M d\zeta}{\sqrt{f(\zeta)}}, \end{aligned}$$

gdzie

$$\begin{aligned} f &= a_0 + a_1 z + \dots + a_4 z^4 \\ M &= \frac{1}{6} a_2 + \frac{1}{2} a_3 z + a_4 z^2, \end{aligned}$$

zaś $\int \frac{dz}{\sqrt{f(z)}}$ nazywa się całką gatunku pierwszego, $\int \frac{M dz}{\sqrt{f(z)}}$ całką gatunku drugiego, z których pierwsza jest wszędzie skończona, druga posiada tylko jeden punkt $z = \infty$, w którym staje się algebraicznie nieskończenie wielką.

Tą analogią powodowani możemy także w naszym przypadku nazwać całki

$$\int y_i dz, \quad i = 1, 2 \quad (13)$$

całkami gatunku pierwszego, zaś całki

$$(14) \quad \frac{1}{2} \int M y_i dz \quad i = 1, 2$$

całkami gatunku drugiego.

Wprowadzenie tych nazw jest tem więcej uzasadnione, iż, jeżeli tylko założymy, aby wykładniki ν_i , ν'_i były od siebie różne i co do bezwzględnej wartości mniejsze od jedności, całki

$$(15) \quad w_i^{\nu_i} = \int_y^x y_i dz$$

będą wszędzie skończone, zaś całki

$$(16) \quad Z_i^{\nu_i}(\infty) = \frac{1}{2} \int_y^x M y_i dz$$

będą posiadały jeden punkt $z = \infty$, w którym stawać się będą algebraicznie nieskończenie wielkimi.

Jakoż, przy powyższem założeniu co do liczb ν_i , t. j.

$$(17) \quad \nu_i = -\frac{\mu_i}{\nu_i}, \quad 0 < \mu_i < \nu_i$$

pierwsza część twierdzenia jest jasna.

Co się tyczy drugiej części twierdzenia, tj. rozwinięcia $\frac{1}{2} \int M y_i dz$ w okolicy punktu $z = \infty$, podstawmy $z = \frac{1}{t}$; otrzymamy z równania (1) równanie:

$$t^2 A_2 \left(\frac{1}{t}\right) \frac{d^2 y}{dt^2} + \left[2t A_2 \left(\frac{1}{t}\right) - A'_2 \left(\frac{1}{t}\right) \right] t^2 \frac{dy}{dt} + A_0 \left(\frac{1}{t}\right) y = 0,$$

któremu czyni zadość w okolicy $t = 0$ całka kształtu:

$$y = t^2 (m_0 + m_1 t + m_2 t^2 + \dots).$$

Podstawiając to wyrażenie w powyższe równanie, otrzymamy dla współczynników $m_0, m_1, \dots$ wzory rekursyjne:

$$(18) \quad m_0 (c_2 - 2a_2) + m_1 a_2 + 2m_2 = 0, \dots$$

Wiedząc to, rozwińmy $My dz$ na szereg w okolicy $z = \infty$ czyli $t = 0$; otrzymamy

$$\begin{aligned} -My \frac{dt}{t^2} &= \frac{2 + a_s t + (c_2 - 2a_4) t^2 + \frac{1}{2} (c_1 - a_3) t^3}{t^2} (m_0 + m_1 t + \dots) dt = \\ &= \frac{2m_0}{t^2} dt + \frac{2m_1 + m_0 a_s}{t^2} dt + \frac{2m_2 + m_1 a_s + m_0 (c_2 - 2a_4)}{t} dt + \dots \end{aligned}$$

Lecz współczynnik przy $\frac{dt}{t}$ jest według (18) identycznie równy zeru; jest więc w okolicy $z = \infty$ czyli $t = 0$

$$\int My dz = - \int My \frac{dt}{t^2} = - \frac{m_0}{t^2} - \frac{2m_1 + m_0 a_s}{t} + \mathfrak{P}(t),$$

co było do okazania.

§. 2.

Zamiast całki $Z_i^{zv}(\infty)$ posiadającej jako punkt nieskończonościowy punkt w nieskończoności możemy wprowadzić do rozważania całkę posiadającą punkt nieskończonościowy w dowolnym punkcie t na płaszczyźnie z . Całkę tę oznaczymy odpowiednio przez

$$Z_i^{zv}(t).$$

Otrzymujemy ją, różniczkując Q_{ik} względem $dw_k = v_k d\zeta$ dla $\zeta = t$:

$$Z_i^{zv}(t) = \int_y^x \frac{y_i}{(z-t)^2} [F_A^2 + \frac{1}{2} (z-t)^2 F_h'] dz. \quad (19)$$

Ażeby zbadać zachowanie się tej funkcji w oddzielnych punktach płaszczyzny n. p. w punkcie a , możemy sobie wyobrazić, że tak y jak i x znajdują się w okolicy tego punktu, t. j. innymi słowy: dzielimy tor całkowania na bardzo małe cząstki i bierzemy na uwagę element toru znajdujący się w okolicy punktu a .

Rozróżnić nam należy następujące przypadki:

1) Jeżeli punkt a jest różny od punktu t , to widoczna, że całka $Z_i^{zv}(t)$ [przy założeniach (17)] będzie skończona.

2) Jeżeli x, y znajdują się w okolicy punktu $a = t \geq e_i$, to, rozwijając tak $y_i(z)$ jak i $F_A^s + \frac{1}{2}(z-t)^2 F_h^t$ na szeregi, otrzymamy:

$$y_i(z) = y_i(t) + \frac{z-t}{1} y_i'(t) + \frac{(z-t)^2}{1 \cdot 2} y_i''(t) + \dots$$

$$F_A^s + \frac{1}{2}(z-t)^2 F_h^t = A_z(t) + \frac{z-t}{2} A_z'(t) + \frac{(z-t)^2}{2} A_o(t) - \frac{(z-t)^3}{2} M(t),$$

skąd

$$\begin{aligned} y_i [F_A^s + \frac{1}{2}(z-t)^2 F_h^t] &= [A_z y_i]_t + (z-t) [\frac{1}{2} A_z' y_i + A_z y_i']_t + \\ &+ \frac{(z-t)^2}{1 \cdot 2} [A_z y_i'' + A_z' y_i' + A_o y_i]_t + \\ &+ \frac{(z-t)^3}{1 \cdot 2 \cdot 3} [A_z y_i''' + \frac{3}{2} A_z' y_i'' + 3 A_o y_i' - 3 M y_i]_t + \dots \end{aligned}$$

Z uwagi na to, że współczynnik przy $\frac{(z-t)^2}{1 \cdot 2}$ przedstawia lewą stronę równania (1), a więc jest identycznie równy zero, mieć będziemy:

$$\begin{aligned} Z_i^{xy}(t) &= -\frac{1}{2} [A_z y_i]_t \left[\frac{1}{(x-t)^2} - \frac{1}{(y-t)^2} \right] - \\ (20) \quad &- \left[\frac{1}{2} A_z' y_i + A_z y_i' \right]_t \left[\frac{1}{x-t} - \frac{1}{y-t} \right] + \mathfrak{P}(x-t, y-t), \end{aligned}$$

gdzie $\mathfrak{P}$ oznacza szereg, zawierający całkowite dodatnie potęgi $x-t, y-t$.

3) Jeżeli $a = t = e_i$, to, nazywając Y_1, Y_2 całki należące do wykładników l_i', l_i'' , mieć będziemy:

$$y = a Y_1 + b Y_2,$$

gdzie Y_1, Y_2 są kształtu:

$$Y = (z-e_i)^{l_i'} (m_0 + m_1(z-e_i) + \dots), \quad l_i = -\frac{\nu_i}{\nu_i}, \quad 0 < \nu_i < \nu_i.$$

Funkeya $F_A^s + \frac{1}{2}(z-e_i)^2 F_h^t$ redukuje się do:

$$F_A^s + \frac{1}{2}(z-e_i)^2 F_h^t = \frac{1}{2}(z-e_i)^2 [A_o(e_i) - M(e_i)(z-e_i)].$$

Podstawmy tu

$$z-e_i = u^{\nu_i}, \quad dz = \nu_i u^{\nu_i-1} du;$$

otrzymamy

$$Y [F'_a + (z - e_i) F'_h] \frac{dz}{(z - e_i)^s} = \frac{v_i}{2} u^{-\frac{\mu-1}{i}} [m_o A_o(e_i) + m_1 A_o(e_i) - \\ - m_o M(e_i) u^{\frac{\mu}{i}} + \dots] du,$$

skąd

$$\int_y^x Y [F'_a - \frac{1}{2} (z - e_i)^2 F'_h] \frac{dz}{(z - e_i)^s} = \frac{1}{2} \left[\frac{m_o A_o}{l_i} \left\{ (x - e_i)^{\frac{l_i}{i}} - (y - e_i)^{\frac{l_i}{i}} \right\} + \right. \\ \left. + \frac{m_1 A_o - m_o M}{1 + l_i} \left\{ (x - e_i)^{\frac{l_i+1}{i}} - (y - e_i)^{\frac{l_i+1}{i}} \right\} + \dots \right] \quad (21)$$

4) Jeżeli na koniec $\alpha = t = \infty$, to ponieważ

$$F'_a + \frac{1}{2} (z - t)^2 F'_h = A_2 - \frac{1}{2} A_2' (z - t) + \frac{1}{2} A_0 (z - t)^2 + \frac{1}{2} M (z - t)^2,$$

mamy

$$\lim_{t=\infty} \left[\frac{F'_a + \frac{1}{2} (z - t)^2 F'_h}{(z - t)^s} \right] = \frac{1}{2} M,$$

tak iż nasza całka (19) przechodzi w całkę (16), którąśmy się poprzednio zajmowali i która dla $x = \infty$ staje się nieskończenie wielką w stopniu drugim, podobnie jak $Z_i^{xy}(t)$ dla $x = t$.

Możemy więc wypowiedzieć następujące twierdzenie:

Całka gatunku drugiego $Z_i^{xy}(t)$ jest wszędzie skończona z wyjątkiem, gdy jeden, albo oba krańce x, y schodzą się z punktem t . I w takim razie, a) jeżeli $t \geq e_i$ (skończone albo nieskończenie wielkie) całka powyższa staje się nieskończenie wielką w stopniu drugim; b) jeżeli zaś $t = e_i$, to całka Z_i^{xy} staje się nieskończenie wielką, tak jak rozwiązanie odpowiednie y_i równania różniczkowego (1).

§. 3.

Zastanówmy się obecnie nadtem, jakim zmianom ulegają nasze całki gatunku 1-go i 2-go przy dowolnych obiegach jednego z krańców n. p. x .

Ponieważ całki gatunku pierwszego są wszędzie skończone, więc posiadają jako punkty osobliwe na płaszczyźnie zmiennej tylko punkty

punkty rozgałęzienia e_i . I mianowicie z uwagi na to, że rozwiązania y_1, y_2 przy obiegu zmiennej z około punktu e_i ulegają podstawieniom:

$$(22) \quad A_i(y) \quad \begin{cases} y_1' = \alpha_i y_1 + \beta_i y_2 \\ y_2' = \gamma_i y_1 + \delta_i y_2 \\ \alpha_i \delta_i - \beta_i \gamma_i = 1 \end{cases} \quad i = 1, 2, 3,$$

otrzymamy przy tymże obiegu podstawienia dla w_1, w_2 :

$$(23) \quad A_i(w) \quad \begin{cases} w_1' = \alpha_i w_1 + \beta_i w_2 + p_i \\ w_2' = \gamma_i w_1 + \delta_i w_2 + q_i \end{cases}.$$

Stałe p_i, q_i nazwiemy stałymi (modułami) peryodyczności, albo wprost peryodami częściowymi całek gatunku pierwszego. Natomiast peryody całek w_i (zupełne) określimy w podobny sposób, jak się to dzieje w teorii funkcji algebraicznych. A więc wyobrazimy sobie powierzchnię Riemann'a zbudowaną dla funkcji y_1, y_2 , t. j. powierzchnię, na której owe funkcje są jednowartościowe. Powierzchnia ta będzie, w ogóle mówiąc, nieskończenie wieloliściowa i będzie posiadała w punktach e_i ν_i -krotne punkty rozgałęzienia (jeżeli jak poprzednio $l_i^{(k)} = \frac{\nu_i^{(k)}}{\nu_i}$).

Owoż, przez peryody całek w_i będziemy rozumieli wartość tych całek, wziętych po torach zamkniętych na odpowiedniej powierzchni Riemann'a, nie dających się ściągnąć do jednego punktu.

Między peryodami częściowymi p_i i q_i ($i = 1, 2, 3$) istnieją związki liniowe, które otrzymamy, całkując $y dz$ po krzywej K (n. p. kole) otaczającej wszystkie punkty osobliwe. Jest to tor zamknięty na powierzchni Riemann'a, ale pozwalający się ściągnąć do jednego punktu.

Otrzymamy:

$$(24) \quad \begin{cases} p_1 + \alpha_1 p_2 + \beta_1 q_2 + \delta_1 p_3 - \beta_2 q_3 = 0 \\ q_1 + \gamma_1 p_2 + \delta_1 q_2 - \gamma_2 p_3 + \alpha_2 q_3 = 0, \end{cases}$$

Zauważmy jeszcze, że jeżeli dolne krańce w_i (t. j. y) obierzemy w punkcie n. p. e_3 , to $p_3 = q_3 = 0$ i wzory (24) redukują się do:

$$(24') \quad \begin{cases} p_1 + \alpha_1 p_2 + \beta_1 q_2 = 0 \\ q_1 + \gamma_1 p_2 + \delta_1 q_2 = 0. \end{cases}$$

Obok toru K zamkniętego na powierzchni Riemann'a i dającego się ściągnąć do jednego punktu istnieją wprawdzie jeszcze trzy inne,

posiadające tężsamą własność, mianowicie wiązadła wychodzące z punktu y i okrążające v_i razy punkty rozgałęzienia e_i , — można jednak okazać, że całkowanie po takich torach doprowadza do identyczności.

Jakoż, niech Y_1, Y_2 przedstawiają całki należące do punktu e_i , t. j. całki, które przy obiegu z około e_i ulegają podstawieniom:

$$S_i) \quad \begin{aligned} Y_1' &= e^{2\pi i l' / i} Y_1 \\ Y_2' &= e^{2\pi i l'' / i} Y_2 \end{aligned} \quad \zeta_i^{(k)} = \frac{v_i^{(k)}}{v_i}$$

Wówczas rozwiązania nasze y_1, y_2 (raz stałe obrane) wyrażają się przez:

$$B_i) \quad \begin{aligned} y_1 &= a Y_1 + b Y_2 \\ y_2 &= c Y_1 + d Y_2, \end{aligned}$$

gdzie dla równań z sobą sprzężonych

$$a d - b c = 1.$$

Stąd wynika, że przy obiegu około e_i rozwiązania y_1, y_2 ulegają podstawieniom:

$$A_i = B_i S_i B_i^{-1},$$

t. j.

$$A_i(y) \left\{ \begin{aligned} y_1' &= (a d e^{2\pi i l' / i} - b c e^{2\pi i l'' / i}) y_1 - a b (e^{2\pi i l' / i} - e^{2\pi i l'' / i}) y_2 \\ y_2' &= c d (e^{2\pi i l' / i} - e^{2\pi i l'' / i}) y_1 - (b c e^{2\pi i l' / i} - a d e^{2\pi i l'' / i}) y_2. \end{aligned} \right.$$

Ogólnie więc po r obiegach otrzymamy

$$A_i^r(y) \left\{ \begin{aligned} y_1' &= (a d e^{r 2\pi i l' / i} - b c e^{r 2\pi i l'' / i}) y_1 - a b (e^{r 2\pi i l' / i} - e^{r 2\pi i l'' / i}) y_2 \\ y_2' &= c d (e^{r 2\pi i l' / i} - e^{r 2\pi i l'' / i}) y_1 - (b c e^{r 2\pi i l' / i} - a d e^{r 2\pi i l'' / i}) y_2. \end{aligned} \right.$$

Jeżeli zatem v_i — razy powtórzmy podstawienie $A_i(w)$, otrzymamy równości:

$$p_i \sum_{r=0}^{r=v-1} (a d e^{r 2\pi i l' / i} - b c e^{r 2\pi i l'' / i}) - q_i \sum_{r=0}^{r=v-1} a b (e^{r 2\pi i l' / i} - e^{r 2\pi i l'' / i}) = 0$$

$$p_i \sum_{r=0}^{r=v-1} c d (e^{r 2\pi i l' / i} - e^{r 2\pi i l'' / i}) - q_i \sum_{r=0}^{r=v-1} (b c e^{r 2\pi i l' / i} - a d e^{r 2\pi i l'' / i}) = 0,$$

czyli

$$a(d p_i - b q_i) \sum_{r=0}^{r=\nu-1} e^{r 2\pi i i'} - b(c p_i - a q_i) \sum_{r=0}^{r=\nu-1} e^{i 2\pi i i'} = 0$$

$$c(d p_i - b q_i) \sum_{r=0}^{r=\nu-1} e^{r 2\pi i i''} - b(c p_i - a q_i) \sum_{r=0}^{r=\nu-1} e^{i 2\pi i i''} = 0.$$

Lecz tak $e^{2\pi i i'} = e^{\frac{2\pi i}{\nu} \cdot \nu i'}$, jak też $e^{2\pi i i''} = e^{\frac{2\pi i}{\nu} \cdot \nu i''}$ są pierwiastkami stopnia ν_i -go z jedności, skąd wynika, że

$$\sum_{r=0}^{r=\nu-1} e^{r 2\pi i i'} = 0, \quad \sum_{r=0}^{r=\nu-1} e^{r 2\pi i i''} = 0.$$

Istotnie więc całkowania powyżej wspomnianych wiązań prowadzą do identyczności.

§. 4.

Uwagi, któreśmy w poprzednim ustępie wypowiedzieli nad całkami gatunku pierwszego, stosują się wprost także do całek gatunku drugiego. Istotnie, punkty rozgałęzienia e_i pozostają dla całek $Z_i^{\nu}(\zeta)$ też same, a obok nich zjawia się tylko punkt nieskończonościowy ∞ , w którym jednakowoż całki Z_i stają się nieskończenie wielkimi tak, jak funkcje wymierne; obieg zatem kranca np. α około takiego punktu nie zmienia wartości całek.

Jeżeli więc przez P_i, Q_i będziemy rozumieli peryody częściowe całek Z_i , to przy obiegach zmiennej z ulegają podstawieniu:

$$(25) \quad A_i(Z) \quad \begin{cases} Z_1' = \alpha_i Z_1 + \beta_i Z_2 + P_i \\ Z_2' = \gamma_i Z_1 + \delta_i Z_2 + Q_i \end{cases}$$

i między tymi peryodami istnieją związki liniowe:

$$(26) \quad \begin{cases} P_i + \alpha_i P_2 + \beta_i Q_2 + \delta_i P_3 - \beta_2 Q_3 = 0 \\ Q_i + \gamma_i P_2 + \delta_i Q_2 - \gamma_2 P_3 + \alpha_2 Q_3 = 0 \end{cases}$$

albo, jeżeli dolny kraniec y przyjmiemy w punkcie e_3 :

$$(26') \quad \begin{cases} P_3 = Q_3 = 0 \\ P_i + \alpha_i P_2 + \beta_i Q_2 = 0 \\ Q_i + \gamma_i P_2 + \delta_i Q_2 = 0 \end{cases}.$$

O tych peryodach częściowych P_i i Q_i okażemy, że są one niezależne od wartości t .

Mianowicie z uwagi, że

$$F_A^2 + \frac{1}{2}(z-t)^2 F_h' = A_z - \frac{1}{2} A_z'(z-t) + \frac{1}{2} A_o(z-t)^2 + \frac{1}{2} M(z-t)^2,$$

wynika

$$Z_i(t) = \int \frac{y_i dz}{(z-t)^2} [F_A^2 + \frac{1}{2}(z-t)^2 F_h'] = -\frac{A_z y_i + y_i'(z-t)}{2(z-t)^2} + \frac{1}{2} \int M y_i dz,$$

gdzie M jest funkcją samego z .

Jeżeli więc przez t' oznaczymy inny punkt nieskończonościowy, to mieć będziemy

$$\begin{aligned} Z_i(t) - Z_i(t') &= -\frac{A_z}{2} \left[\frac{y_i + y_i'(z-t)}{(z-t)^2} - \frac{y_i + y_i'(z-t')}{(z-t')^2} \right] \\ &= -\frac{A_z(t-t')}{2} \frac{y_i(2z-t-t') + y_i'(z-t)(z-t')}{(z-t)^2(z-t')^2}. \end{aligned} \quad (27)$$

Mamy więc twierdzenie:

Różnica dwu całek gatunku drugiego $Z_i(t)$ i $Z_i(t')$, posiadających różne punkty nieskończonościowe t i t' wyraża się liniowo i jednorodnie przez funkcją y_i i jej pochodną y_i' .

Z tego twierdzenia wynika bezpośrednio jako wniosek, twierdzenie:

Nietylko parametry α , β , γ , δ , co jest oczywiste, ale także peryody częściowe P_i , Q_i niezależą od parametru t .

§. 5.

W ustępie 1-ym mieliśmy rozkład funkcji Q_{ik} : (11^a), (11^b). Rozkład ten możemy obecnie, korzystając z powyższego twierdzenia, zastąpić przez inny.

Jakoż z uwagi że według (8) i (19) jest:

$$Q_{ik} = \int_{\eta}^{\xi} Z_i^{(k)}(\zeta) v_k d\zeta,$$

albo

$$Q_{ik} = - \int_y^x Z_k^{(i)}(z) y_i dz,$$

mamy:

$$Q_{ik} = \int_{\eta}^{\xi} [Z_i^{\tau y}(\zeta) - Z_i^{\tau y}(\tau)] v_k d\zeta + Z_i^{\tau y}(\tau) \int_{\eta}^{\xi} v_k d\zeta$$

albo

$$Q_{ik} = - \int_y^x [Z_k^{\xi \eta}(z) - Z_k^{\xi \eta}(t)] y_i dz - Z_k^{\xi \eta}(t) \int_y^x y_i dz,$$

to jest

$$(28^a) \quad Q_{ik} = \int_{\eta}^{\xi} (\text{funkcja wym. } y_i, y_i', z \dots) d\zeta + Z_i^{\tau y}(\tau) w_k^{\xi \eta}$$

$$(28^b) \quad Q_{ik} = \int_y^x (\text{funkcja wym. } v_k, v_k', \xi \dots) dz - Z_k^{\xi \eta}(t) w_i^{\tau y}$$

§. 6.

Aby zbadać zachowanie się funkcji Q_{ik} w oddzielnych punktach, postąpimy podobnie, jak w ustępie 2-gim. Przyjmiemy więc, że krańce x, y znajdują się w okolicy n. p. punktu a , zaś ξ, η w okolicy punktu b . Rozróżnimy tu następujące przypadki:

1) Jeżeli $a \geq b$, to Q_{ik} wyraża się przez szereg potęgowy argumentów $x - a, y - a, \xi - b, \eta - b$.

2) Niech $a = b \geq e$. W tym przypadku weźmy na uwagę funkcją.

$$\Phi(z, \zeta) = [F_A^a + \frac{1}{2}(z - \zeta)^2 F_h^a] y_i v_k - A_2 v_i v_k - [A_2 v_i v_k + \frac{1}{2} A_2' v_i v_k](z - \zeta).$$

Z równości (9) wynika dalej, że

$$\frac{\partial \Phi}{\partial z} = [\frac{1}{2} A_2' + (z - \zeta)(A_0 + \dots)] y_i v_k + [A_2 + (z - \zeta)(\frac{1}{2} A_2' + \dots)] y_i' v_k - [A_2 v_i v_k + \frac{1}{2} A_2' v_i v_k],$$

$$\frac{\partial \Phi}{\partial \zeta} = [\frac{1}{2} A_2' + (\zeta - z)(A_0 + \dots)] y_i v_k + [A_2 + (\zeta - z)(\frac{1}{2} A_2' + \dots)] y_i v_k' - (A_2 v_i v_k)' + A_2 v_i' v_k + \frac{1}{2} A_2' v_i v_k + (\zeta - z)[A_2 v_i' v_k + \dots],$$

$$\frac{\partial^2 \Phi}{\partial z^2} = [A_2 + (z - \zeta)(\frac{1}{2} A_2' + \dots)] y_i'' v_k + 2[\frac{1}{2} A_2' + (z - \zeta)(A_0 + \dots)] y_i' v_k + [A_0 + (z - \zeta)(-3M + \dots)] y_i v_k,$$

$$\frac{\partial^2 \Phi}{\partial z \partial \zeta} = [A_2 + (z - \zeta) (\frac{1}{2} A_2' + \dots)] y_i' v_k' + [\frac{1}{2} A_2' + (z - \zeta) (A_0 + \dots)] y_i v_k' + \\ + [\frac{1}{2} A_2' + (\zeta - z) (A_0 + \dots)] y_i' v_k + [\frac{1}{2} A_2'' - A_0 + (z - \zeta) A_0' + \dots] y_i v_k - \\ - [A_2 v_i''' v_k + A_2 v_i' v_k' + \frac{3}{2} A_2' v_i' v_k + \frac{1}{2} A_2' v_i v_k' + \frac{1}{2} A_2'' v_i v_k],$$

$$\frac{\partial^2 \Phi}{\partial \zeta^2} = [A_2 + (\zeta - z) (\frac{1}{2} A_2' + \dots)] y_i v_k'' + 2 [\frac{1}{2} A_2' + (\zeta - z) (A_0 + \dots)] y_i v_k' + \\ + [A_0 + (z - \zeta) (-3M + \dots)] y_i v_k + A_2 (v_i'' v_k - v_i v_k'') + A_2' (v_i' v_k - v_i v_k') + \\ + (\zeta - z) (A_2 v_i''' v_k + \dots),$$

$$\frac{\partial^3 \Phi}{\partial z^3} = (A_2 y_i''' + \frac{3}{2} A_2' y_i'' + 3 A_0 y_i'' - 3 M y_i) v_k + (z - \zeta) (\dots),$$

i t. d.

Mamy więc dla $z = \zeta$

$$[\Phi(z, \zeta)]_{z=\zeta} = 0,$$

$$\left[\frac{\partial \Phi}{\partial z} \right]_{z=\zeta} = 0 \quad \left[\frac{\partial \Phi}{\partial \zeta} \right]_{z=\zeta} = 0,$$

$$\left[\frac{\partial^2 \Phi}{\partial z^2} \right]_{z=\zeta} = (A_2 v_i'' + A_2' v_i' + A_0 v_i) v_k = 0,$$

$$\left[\frac{\partial^2 \Phi}{\partial z \partial \zeta} \right]_{z=\zeta} = - (A_2 v_i'' + A_2' v_i' + A_0 v_i) v_k = 0,$$

$$\left[\frac{\partial^2 \Phi}{\partial \zeta^2} \right]_{z=\zeta} = (A_2 v_k'' + A_2' v_k' + A_0 v_k) v_i + A_2 (v_i'' v_k - v_i v_k'') + \\ + A_2' (v_i v_k - v_i v_k') = 0,$$

$$\left[\frac{\partial^3 \Phi}{\partial z^3} \right]_{z=\zeta} = (A_2 v_i''' + \frac{3}{2} A_2' v_i'' + 3 A_0 v_i' - 3 M v_i) v_k = \\ = \frac{v_k}{A_2} \left[(2 A_2 A_0 + \frac{A_2^2}{2} - A_2 A_2'') v_i' + \frac{1}{2} (A_2' A_0 + A_2 A_0' - \frac{1}{2} A_2 A_2''') v_i \right]$$

i t. d.

Ponieważ równania powyższe zachodzą bez względu na wartość a , dla której $z = \zeta = a$, zatem funkcya $\Phi(z, \zeta)$ jest podzielna przez $(z - \zeta)^2$, t. j.: $\Phi(z, \zeta) = (z - \zeta)^2 P_1(z, \zeta)$;

$P_1(z, \zeta)$ można rozwinąć w okolicy punktu a na szereg potęgowy argumentów $z - a, \zeta - a$.

Mamy więc

$$[F_1^2 + \frac{1}{2} (z - \zeta)^2 F_1^1] y_i v_k = A_2 v_i v_k + [A_2 v_i' v_k + \frac{1}{2} A_2' v_i v_k] (z - \zeta) + \\ + P_1(z, \zeta) (z - \zeta)^2. \quad (29^a)$$

Przemieniając w tej równości z sobą z i ζ , a następnie wskaźniki i z k , otrzymamy wzór:

$$(29^b) \quad [F_A^s + \frac{1}{2}(z-\zeta)^2 F_h^t] y_i v_k = A_2 y_i y_k + [A_2 y_i y_k' + \frac{1}{2} A_2' y_i y_k] (\zeta - z) + P_2(z, \zeta) (\zeta - z)^2.$$

Mnożąc równość (29^a) przez $\frac{dz \cdot d\zeta}{(z-\zeta)^2}$ i całkując, otrzymamy:

$$(30) \quad \iint \frac{y_i v_k}{(z-\zeta)^2} [F_A^s + \frac{1}{2}(z-\zeta)^2 F_h^t] dz d\zeta = \\ = - \int \frac{\frac{1}{2} A_2 v_i v_k + (z-\zeta) [A_2 v_i' v_k + \frac{1}{2} A_2' v_i v_k]}{(z-\zeta)^2} d\zeta + \iint P_2(z, \zeta) dz d\zeta.$$

Zanim wykonamy całkowanie względem ζ , rozróżnić nam potrzeba kilka przypadków:

1) $i = k$.

Wówczas ułamek stojący po prawej stronie możemy tak napisać:

$$\frac{\frac{1}{2} A_2 v_i v_k + (z-\zeta) [A_2 v_i' v_k + \frac{1}{2} A_2' v_i v_k]}{(z-\zeta)^2} d\zeta = \\ = \frac{A_2 v_i^2 + (z-\zeta) [2 A_2 v_i v_i' + A_2' v_i^2]}{2(z-\zeta)^2} d\zeta = \frac{1}{2} \frac{\partial}{\partial \zeta} \frac{A_2 v_i}{(z-\zeta)} d\zeta.$$

Jest więc dla $i = k$

$$(31) \quad \iint \frac{y_i v_i}{(z-\zeta)^2} [F_A^s - \frac{1}{2}(z-\zeta)^2 F_h^t] = - \frac{1}{2} \frac{A_2 v_i^2}{z-\zeta} + \iint P_2(z, \zeta) dz d\zeta$$

W tym więc przypadku funkcja Q_i nie ma punktu logarytmicznego.

2) Inaczej się rzecz przedstawia, jeżeli $i \geq k$.

Jak wiadomo jest dla równań z sobą sprzężonych przy $i \geq k$

$$y_i y_i' - y_i' y_k = \frac{c}{A_2}, \quad [c = \text{stała}]$$

Owóż, umówmy się tak dobrać (unormować) całki y_i , aby

$$(32) \quad y_1 y_2' - y_1' y_2 = + \frac{1}{A_2}.$$

Takie unormowanie jest widocznie zawsze możliwe. Wówczas mamy, dodając i odejmując w liczniku (30): $\frac{1}{2} A_2 (v_1' v_2' - v_1' v_2) = + \frac{1}{2}$

$$\begin{aligned} & \frac{\frac{1}{2} A_2 v_1 v_2 + (z - \zeta) [A_2 v_1' v_2 + \frac{1}{2} A_2' v_1 v_2]}{(z - \zeta)^2} = \\ & = \frac{1}{2} \frac{A_2 v_1 v_2 + (z - \zeta) [A_2 v_1 v_2' + A_2 v_1' v_2] + A_2' v_1 v_2}{(z - \zeta)^2} - \frac{1}{2} \frac{1}{z - \zeta} = \\ & = \frac{1}{2} \frac{\partial}{\partial \zeta} \frac{A_2 v_1 v_2}{z - \zeta} + \frac{1}{2} \frac{\partial \log (z - \zeta)}{\partial \zeta}, \end{aligned}$$

zaś

$$\frac{1}{2} \frac{A_2 v_1 v_2 + (z - \zeta) [A_2 v_2' v_1 + \frac{1}{2} A_2' v_1 v_2]}{(z - \zeta)^2} = \frac{1}{2} \frac{\partial}{\partial \zeta} \frac{A_2 v_1 v_2}{z - \zeta} - \frac{1}{2} \frac{\partial \log (z - \zeta)}{\partial \zeta}$$

Jest więc

$$\begin{aligned} \iint \frac{y_i v_k}{(z - \zeta)^3} [F_A^3 + \frac{1}{2} (z - \zeta)^2 F_h^3] dz d\zeta &= - \frac{1}{2} \frac{A_2 v_1 v_2}{z - \zeta} + \\ &+ \frac{(-1)^i}{2} \log (z - \zeta) + \iint P_1^{(i)}(z, \zeta) dz d\zeta \end{aligned} \quad (32')$$

dla $i \geq k = 1, 2$.

Wychodząc ze wzorów (29^b) znajdziemy w podobny sposób:

$$\iint \frac{y_i v_i}{(z - \zeta)^3} [F_A^3 + \frac{1}{2} (z - \zeta)^2 F_h^3] dz d\zeta = - \frac{1}{2} \frac{A_2 y_i^2}{z - \zeta} + \iint P_2(z, \zeta) dz d\zeta, \quad (33)$$

$$\begin{aligned} \iint \frac{y_i v_k}{(z - \zeta)^3} [F_A^3 + \frac{1}{2} (z - \zeta)^2 F_h^3] dz d\zeta &= - \frac{1}{2} \frac{A_2 y_i y_k}{z - \zeta} + \frac{(-1)^i}{2} \log (z - \zeta) + \\ &+ \iint P_2^{(i)}(z, \zeta) dz d\zeta. \end{aligned} \quad (34)$$

Stąd w kształcie więcej symetrycznym:

$$\iint \frac{y_i v_i}{(z - \zeta)^3} [F_A^3 + \frac{1}{2} (z - \zeta)^2] dz d\zeta = - \frac{1}{4} \frac{A_2 y_i^2 + A_2 v_i^2}{z - \zeta} + \iint P dz d\zeta \quad (35)$$

$$\begin{aligned} \iint \frac{y_i v_k}{(z - \zeta)^3} [F_A^3 + \frac{1}{2} (z - \zeta)^2] dz d\zeta &= - \frac{1}{4} \frac{A_2 y_i y_k + A_2 v_i v_k}{z - \zeta} + \\ &+ \frac{(-1)^i}{2} \log (z - \zeta) + \iint P dz d\zeta \end{aligned} \quad (36)$$

Wprowadzając na koniec krańce $x, y; \xi, \eta$, możemy wypowiedzieć następujące twierdzenie:

W okolicy dowolnego punktu $a \geq e_i$ przedstawić można funkcję Q_{ik} w następujący sposób:

$$(37) \quad Q_{ii} = \text{Szereg potęg całkowitych arg. } (x-a, y-a, \xi-a, \eta-a; x-\xi, y-\xi, x-\eta, y-\eta)$$

$$Q_{ik} = \frac{(-1)^i}{2} \log \frac{(x-\xi)(y-\eta)}{(x-\eta)(y-\xi)} + \text{Szereg potęg całkowitych } (x-a, y-a, \xi-a, \eta-a; x-\xi, \dots, y-\eta).$$

Stąd

$$Q = Q_{21} - Q_{12} = \log \frac{(x-\xi)(y-\eta)}{(x-\eta)(y-\xi)} + \text{Szereg potęgowy } (x-a, \dots, \eta-a).$$

§. 7.

Przy pomocy wzorów (11^a), (11^b) albo (27), (28^a) i (28^b) można wyprowadzić związki dwuliniowe, istniejące ¹⁾ między peryodami całek pierwszego i drugiego gatunku.

W tym celu należy wziąć dwa tory L i Λ zamknięte na powierzchni Riemann'a, należące do rozwiązań y_1, y_2 (§. 3), które niepozwalają się ściągnąć do jednego punktu i wykonać całkowanie wzdłuż toru L n. p. względem zmiennej z , zaś wzdłuż toru Λ względem zmiennej ζ .

Ponieważ na takich torach tak y_i jak y_i' (wzgl. v_k, v_k') wracają do swych pierwotnych wartości, zatem we wyrażeniach (11^a), (11^b) albo (28^a), (28^b) pierwsze wyrazy po prawych stronach stają się równe zeru. I mianowicie, jeżeli naprzód wykonamy całkowanie po torze L , a następnie po torze Λ , to według (28^a)

$$Q_{ik}^{\Lambda} = Z_i^{\Lambda} w_k^{\Lambda} + C^2);$$

jeżeli zaś przebiegniemy naprzód tor Λ , a potem tor L , to

$$Q_{ik}^{\Lambda L} = Z_k^{\Lambda} w_i^L - C,$$

¹⁾ Por. Fuchs: Über Relationen etc. Crelle's J. t. 76; oraz pracę tegoż autora: Über Relat. etc. Sitzungsberichte der kön. preuss. Ak. der Wiss. t. 54. str. 1113.

²⁾ Argumenty t i τ w całkach Z możemy opuścić, gdyż według §. 4. ich peryody nie zależą od tych argumentów.

gdzie C jest stałą, którą oznaczymy w dalszym ciągu.

Rozróżnić nam należy obecnie dwa przypadki.

1) Jeżeli nietylko tory L i Λ na powierzchni Riemann'a nie przecinają się z sobą, ale także ich rzuty (ślady) na ten sam liść nie mają z sobą żadnego punktu wspólnego, to wtedy:

$$C = 0, \quad Q_{ik}^{L, \Lambda} = Q_{ik}^{\Lambda, L},$$

t. j. wartość Q_{ik} nie zależy od porządku całkowania i dla takich torów otrzymujemy związek dwuliniowy:

$$Z_i^L w_i^\Lambda + Z_i^\Lambda w_i^L = 0.$$

2) Jeżeli jednak owe rzuty torów L i Λ przecinają się z sobą, to wartość Q_{ik} może zależeć od porządku całkowania i C może być różne od zera. Jak bowiem widzieliśmy, całka Q_{ik} $i \geq k$ w okolicy punktu $z = \zeta$ (t. j. właśnie w okolicy punktu przecięcia się rzutów torów L i Λ) posiada w swym rozwinięciu wyraz, będący połową logarytmu stosunku podwójnego podziału punktów (x, y, ξ, η) .

Wyraz taki, zawierający logarytm stosunku podwójnego podziału, zależy od tego, w jakim porządku przebiegamy tory (y, x) i (η, ξ) ; mianowicie mamy następujące twierdzenie ¹⁾:

Jeżeli x i ξ przebiegają tory przecinające się, to, jeżeli tor drugi, t. j. później przebieżony, przekracza tor pierwszy od strony lewej ku prawej, wartość logarytmu stosunku podwójnego podziału (x, y, ξ, η) jest o $2\pi i$ większa, niż w przypadku przeciwnym (kiedy tor drugi przekracza pierwszy od strony prawej ku lewej).

Inne wyrazy wspomnianego rozwinięcia całki Q_{ik} zawierają całkowite potęgi argumentów, a więc nie zależą od porządku całkowania.

Jeżeli zatem część toru L , leżąca na m -tym, liściu krzyżuje się z częścią toru Λ , leżącą na n -tym liściu powierzchni Riemann'a, i jeżeli y_i posiada na m -tym liściu wartość

$$y_i = a_{i_1}^{(m)} y_1 + a_{i_2}^{(m)} y_2,$$

wówczas dla tego punktu skrzyżowania się torów L i Λ jest:

$$y_i v_i = a_{i_1}^{(m)} a_{k_1}^{(n)} y_1 v_1 + a_{i_1}^{(m)} a_{k_2}^{(n)} y_1 v_2 + a_{i_2}^{(m)} a_{k_1}^{(n)} y_2 v_1 + a_{i_2}^{(m)} a_{k_2}^{(n)} y_2 v_2.$$

¹⁾ Por. Burkhardt: Beiträge zur Theorie der hyp. Sigmafunct., Mathem. Ann. t. 32, str. 397.

Stąd wynika, że wartości początkowe całek

$$Q_{ik}^{L \Lambda} \text{ i } Q_{ik}^{\Lambda L}$$

spowodowane zmianą porządku całkowania w tym punkcie krzyżowania się torów L i Λ wzrosną po obiegu torów L i Λ (Λ, L) bez względu na znak σ

$$(a_{ik}^{(m)} a_{kz}^{(n)} - a_{iz}^{(m)} a_{ki}^{(n)}) \pi i$$

i że o tę wielkość będą się różniły wartości powyższych całek.

Dla zupełnego rozwiązania zadania należałoby, podobnie jak się to dzieje w teorii całek Abelowych, wyszukać tak zwane tory kanoniczne. W tym względzie może w wielu przypadkach oddać wielkie usługi odtworzenie płaszczyzny Riemann'a na płaszczyznę zmiennej η związanej ze zmienną z równaniem:

$$\eta = \frac{y_2(z)}{y_1(z)}.$$

Rzecz tę bliżej wyjaśnimy na następującym przykładzie. Weźmy równanie różniczkowe:

$$A_2 y'' + A_2' y' + A_0 y = 0,$$

gdzie

$$A_2 = z^2(z-1)^2, \quad A_0 = \frac{1}{16}(3-35z+35z^2).$$

Równanie to posiada rozwiązania algebraiczne:

$$y_1 = \sqrt{2} \frac{\sqrt{1-\sqrt{z}}}{z^{\frac{3}{4}}(1-z)^{\frac{3}{4}}}, \quad y_2 = \sqrt{2} \frac{\sqrt{1+\sqrt{z}}}{z^{\frac{3}{4}}(1-z)^{\frac{3}{4}}}.$$

Rozwiązania y_1, y_2 przy obiegu zmiennej z około punktów osobliwych $e_1 = 1, e_2 = 0, e_3 = \infty$ ulegają podstawieniom:

$$A_1) \quad \begin{cases} y_1' = -iy_1 \\ y_2' = iy_2 \end{cases} \quad A_2) \quad \begin{cases} y_1' = iy_2 \\ y_2' = iy_1 \end{cases} \quad A_3) \quad \begin{cases} y_1' = -y_2 \\ y_2' = y_1 \end{cases}$$

i są tak dobrane, że

$$A_2 (y_1 y_2' - y_2 y_1') = +1.$$

Całkami pierwszego gatunku są

$$w_1 = \int y_1 dz, \quad w_2 = \int y_2 dz,$$

zaś całkami gatunku drugiego, mającemi punkt nieskończonościowy n. p. w nieskończoności ($t = \infty$)

$$Z_1 = -\frac{3}{16} \int (z - \frac{1}{2}) y_1 dz, \quad Z_2 = -\frac{3}{16} \int (z - \frac{1}{2}) y_2 dz.$$

Do rozwiązań y_1, y_2 należy ośmioliściowa powierzchnia Riemann'a, nazwijmy ją R_1 . Dla bliższego jej zbadania odwzorujemy ją przy pomocy funkcji

$$\eta = \frac{y_2}{y_1} = \sqrt{\frac{1 + \sqrt{z}}{1 - \sqrt{z}}}$$

czyli funkcji

$$z = \left(\frac{1 - \eta^2}{1 + \eta^2} \right)^2$$

na powierzchnię Riemann'a dwulściową R_2 , posiadającą jako punkty rozgałęzienia

$$\eta = \pm 1, \pm i, 0, \infty.$$

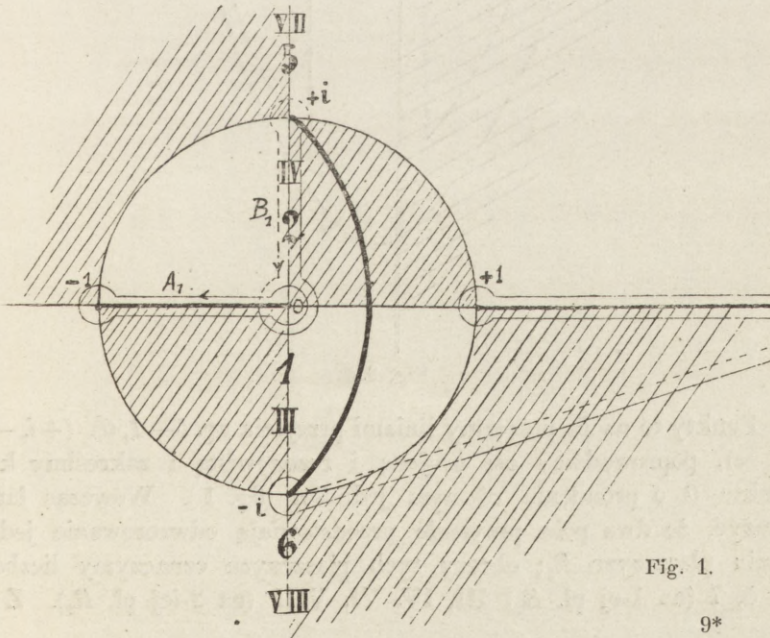

Fig. 1.

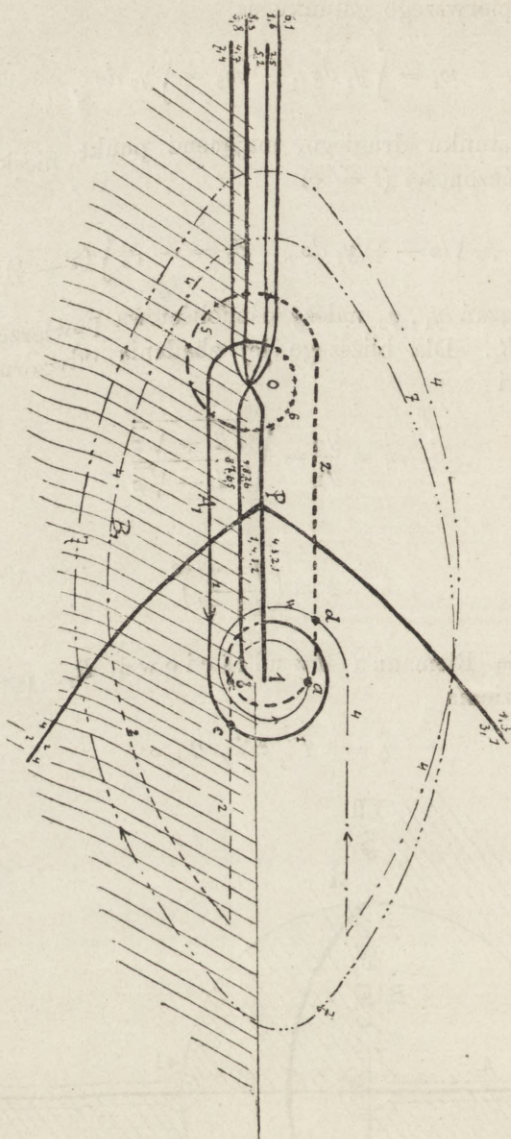

Fig. 2.

Punkty te na R_2 połączmy liniami przejścia np. $(-1, 0)$, $(+i, -i)$, $(+1, \infty)$, poprowadźmy osi urojona i rzeczywistą i zakreślmy koło z punktu 0 o promieniu równym jednostki (fig. 1.). Wówczas łatwo zauważyć, że dwa pola przyległe przedstawiają odwzorowanie jednej z ośmiu płaszczyzn R_1 ; obrazy tych płaszczyzn oznaczymy liczbami 1, 2, 5, 7 (na 1-ej pł. R_2) III, IV, VI, VIII (na 2-ej pł. R_2). Z tej

powierzchni R_2 , będącej odwzorowaniem R_1 , możemy teraz wnieść o budowie powierzchni R_1 (fig. 2.). Mamy mianowicie na powierzchni R_1 ośm linii przejścia: dwie idące z punktu 0 do punktu 1 i łączące z sobą jedna liście: $1 z 2$, $2 z 3$, $3 z 4$, $4 z 1$; druga liście: $5 z 8$, $8 z 7$, $7 z 6$, $6 z 5$; -- następnie cztery linie przejścia idące z punktu 0 do punktu ∞ i łączące z sobą: jedna liście: $1 z 6$ i $6 z 1$, druga: $2 z 5$ i $5 z 2$, trzecia: $3 z 8$ i $8 z 3$, czwarta: $4 z 7$ i $7 z 4$, i na koniec dwie linie przejścia wychodzące z punktu P do nieskończoności i łączące z sobą jedna liście: $1 z 3$ i $3 z 1$, druga liście: $2 z 4$ i $4 z 2$. Zauważmy dalej, że torom zamkniętym na powierzchni R_2 odpowiadają naturalnie znowu tory zamknięte na powierzchni R_1 ; w szczególności n. p. torom A_1, B_1 na R_2 , przebieżonym w kierunku strzałek (fig. 1.), odpowiadają tory A_1, B_1 na R_1 , przebieżone w kierunku strzałek (fig. 2.). Te dwa tory ostatnie (na R_1), a raczej ich rzuty przecinają się z sobą w czterech punktach a, b, c, d i mianowicie w punktach a i d tor B_1 przekracza tor A_1 od strony prawej ku lewej (pl), zaś w punktach b i c tor B_1 przekracza A_1 od strony lewej ku prawej (lp). Jeżeli się nadto umówimy, aby wartości rozwiązań y rozprzestrzenione na 1-ym liściu powierzchni R_1 nazwać wprost $y_1(z)$, $y_2(z)$ [wzgl. $v_1(\zeta)$, $v_2(\zeta)$] jako f. zm. ζ] i aby zmienna z przebiegała tor A_1 , zaś zmienna ζ tor B_1 , to owe rozwiązania i ich iloczyny mieć będą następujące wartości w punktach a, b, c, d :

		y_1	y_2	v_1	v_2	$y_1 v_1$	$y_1 v_2$	$y_2 v_1$	$y_2 v_2$
pl	a	$-i y_1$	$+i y_2$	$+v_1$	$+v_2$	$-i y_1 v_1$	$-i y_1 v_2$	$+i y_2 v_1$	$+i y_2 v_2$
lp	b	$-i y_1$	$+i y_2$	$-i v_1$	$+i v_2$	$-y_1 v_1$	$+y_1 v_2$	$+y_2 v_1$	$-y_2 v_2$
lp	c	$+y_1$	$+y_2$	$-i v_1$	$+i v_2$	$-i y_1 v_1$	$+i y_1 v_2$	$-i y_2 v_1$	$+i y_2 v_2$
pl	d	$-i y_1$	$+i y_2$	$+i v_1$	$-i v_2$	$+y_1 v_1$	$-y_1 v_2$	$-y_2 v_1$	$+y_2 v_2$

Z tej tabelki i ze wzorów (37) widoczna, że całki Q_{ii} w żadnym z punktów a, b, c, d nie posiadają w swych rozwinięciach wyrazu zawierającego logarytm stosunku podwójnego podziału. Stąd wynika, że wartości końcowe ¹⁾ tych całek są równe początkowym i że

¹⁾ t. j. po obiegu torów A, B .

$$Q_{ii}^{A_1 B_1} = Q_{ii}^{B_1 A_1},$$

skąd znowu według (11^a, 11^b) lub (28^a, 28^b) otrzymujemy:

$$Z_i^{A_1 B_1} w_i + Z_i^{B_1 A_1} w_i = 0, \quad i = 1, 2.$$

Inaczej się rzecz przedstawia przy funkcjach Q_{12} i Q_{21} . Funkcje te posiadają według powyższej tabelki w swych rozwinięciach w okolicy punktów $a, \dots, d$ wyrazy zawierające logarytmy, a więc np. $Q_{12}^{A_1 B_1}$ wzrośnie z powodu przecięcia się torów A_1, B_1 w punkcie

$$\begin{array}{llll} a & o & (-i) & (-\frac{1}{2}) & (-2\pi i) = -i\pi i \\ b & " & (+1) & (-\frac{1}{2}) & (+2\pi i) = -\pi i \\ c & " & (+i) & (-\frac{1}{2}) & (+2\pi i) = -i\pi i \\ d & " & (-1) & (-\frac{1}{2}) & (-2\pi i) = -\pi i \end{array}$$

Jest więc ostatecznie

$$Q_{12}^{A_1 B_1} - Q_{12}^{B_1 A_1} = +(1-i) 2\pi i.$$

Podobnie znajdziemy dla funkcji Q_{21} :

w punkcie	a	różnicę	$(+i) \frac{1}{2} (-2\pi i) = -i\pi i$
	b	"	$(+1) \frac{1}{2} (+2\pi i) = \pi i$
	c	"	$(-i) \frac{1}{2} (+2\pi i) = -i\pi i$
	d	"	$(-1) \frac{1}{2} (-2\pi i) = \pi i$

tak iż

$$Q_{21}^{A_1 B_1} - Q_{21}^{B_1 A_1} = -(1-i) 2\pi i.$$

Stąd wynikają według (11^{a,b}) albo (28^{a,b}) następujące związki

$$\begin{aligned} Z_1^{A_1 B_1} w_2 + Z_2^{B_1 A_1} w_1 &= +(1+i) 2\pi i \\ Z_2^{A_1 B_1} w_1 + Z_1^{B_1 A_1} w_2 &= -(1-i) 2\pi i. \end{aligned}$$

Odejmując od siebie te dwie równości, otrzymamy związek:

$$(Z_2^{B_1 A_1} w_1 - Z_2^{A_1 B_1} w_1) + (Z_1^{A_1 B_1} w_2 - Z_1^{B_1 A_1} w_2) = +4\pi i$$

nie różniący się zasadniczo od związku dwuliniowego między peryodami całek hyperliptycznych, zwykle używanego.

Podobne związki moglibyśmy otrzymać także dla innych torów powierzchni R_2 lub R_1 .

§. 8.

W poprzedzającym ustępie zajmowaliśmy się związkami dwuliniowymi między peryodami (zupełnymi) całek pierwszego i drugiego gatunku; jak widzieliśmy, wyprowadzenie tych związków może przedstawiać wielkie trudności.

Zamiast jednak peryodów (zupełnych) możemy wprowadzić do rozważania pewne peryody częściowe, dla których wyprowadzenie odpowiednich związków dwuliniowych nie przedstawia żadnych trudności. Nadto okaże się, że związki te są z małą zmianą identyczne ze związkami otrzymanymi przez L. Fuchs'a (l. c.).

Jakoż, zauważmy naprzód, że różnica całek drugiego gatunku $Z_i(t)$ i $Z_i(t')$ jest dla $x = e_n$ (e_n jest punktem osobliwym) według wzoru (27) równa zero:

$$[Z_i(t) - Z_i(t')]_{x=e_n} = 0.$$

Jeżeli więc jako tor całkowania L i Λ (§. 7.) weźmiemy wiązadła wychodzące z punktów osobliwych e_{n-1} i e_{n+1} i okrążające punkt e_n , to dla takich torów jest owa różnica całek gatunku drugiego także równa zero. Dla krótkości oznaczymy tor $e_{n-1} e_n e_{n+1}$ przez L_n , zaś tor $e_{n+1} e_n e_{n-1}$ przez Λ_n ;

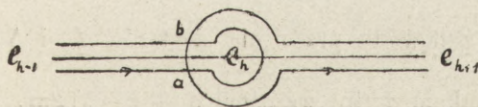

Fig. 3.

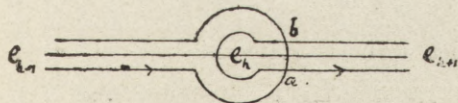

Fig. 4.

Mamy więc:

$$[Z_i(t) - Z_i(t')]_{L_n} = 0 \quad \text{i} \quad [Z_i(t) - Z_i(t')]_{\Lambda_n} = 0.$$

Stąd wynika według (11^{a, b}) lub (28^{a, b}):

$$Q_{ik}^{L \Lambda h} = Z_i^{L h} w_k^{\Lambda h} + C$$

zaś

(39)

$$\bar{Q}_{ik}^{\Lambda L h} = -Z_k^{\Lambda h} w_i^{L h} - C,$$

gdzie C jest stałą.

Jeżeli Y_1, Y_2 przedstawiają, jak zawsze rozwiązania równania różniczkowego, należące do punktu e_h , i jeżeli przez $\bar{Q}_{ik}$ oznaczymy funkcją Q_{ik} utworzoną dla tych właśnie rozwiązań Y_1, Y_2 , to widoczne jest, że

$$(40) \quad \bar{Q}_{ii}^{L \Lambda h} - \bar{Q}_{ii}^{\Lambda L h} = 0.$$

Co się tyczy funkcji $\bar{Q}_{12}$ i $\bar{Q}_{21}$, zauważmy, że tor L_h i Λ_h przecinają się z sobą w 2 punktach a, b (por. fig. 3, 4). Jeżeli w punkcie a mamy wartości Y_1, Y_2 wzgl. Υ_1, Υ_2 i jeżeli na L_h zmienia się x , na Λ_h zmienia się ξ , to w punkcie b mamy wartości rozwiązań następujące:

na fig. 3.: $e^{2\pi i l'' h} Y_1, e^{2\pi i l'' h} Y_2, \Upsilon_1, \Upsilon_2$, na fig. 4.: $Y_1, Y_2, e^{-2\pi i l'' h} \Upsilon_1, e^{-2\pi i l'' h} \Upsilon_2$

Ponieważ $l'_h + l''_h = -1$, zatem tak na (fig. 3.), jak też na (fig. 4.) iloczyny $Y_1 Y_2, Y_2 Y_1$ mają w punkcie b wartości:

$$e^{2\pi i l'' h} Y_1 Y_2, \quad e^{2\pi i l'' h} Y_2 Y_1.$$

Jeżeli więc Y_1, Y_2 są tak dobrane, że

$$A_2(Y_1 Y_2' - Y_2 Y_1') = +1,$$

to całka $\bar{Q}_{12}^{L \Lambda h}$ z powodu przecięcia się torów L_h i Λ_h

w punkcie a (lp) wzrośnie o $+(-\frac{1}{2})2\pi i$,

„ b (pl) „ o $-e^{2\pi i l'' h}(-\frac{1}{2})2\pi i$, i t. d.,

a więc cała różnica wynosi ostatecznie

$$(40') \quad \bar{Q}_{12}^{L \Lambda h} - \bar{Q}_{12}^{\Lambda L h} = + (1 - e^{2\pi i l'' h}) \pi i.$$

Podobnie postępując, znajdziemy

$$(40'') \quad \bar{Q}_{21}^{L \Lambda h} - \bar{Q}_{21}^{\Lambda L h} = - (1 - e^{2\pi i l'' h}) \pi i.$$

Mamy zatem według wzorów (39, 40, 40', 40')

$$\begin{aligned} \bar{Z}_i^L w_i^{\Lambda} + \bar{Z}_i^{\Lambda} w_i^L &= 0 \quad i = 1, 2 \\ \bar{Z}_1^L w_2^{\Lambda} + \bar{Z}_2^{\Lambda} w_1^L &= + (1 - e^{2\pi i l''}) \pi i \\ \bar{Z}_2^L w_1^{\Lambda} + \bar{Z}_1^{\Lambda} w_2^L &= - (1 - e^{2\pi i l''}) \pi i \end{aligned} \quad (41)$$

gdzie całki $\bar{w}$ i $\bar{Z}$ są utworzone przy pomocy rozwiązań Y .

Ogólnie więc, jeżeli y_1, y_2 oznaczają rozwiązania dowolne (ale raz stałe obrane) i jeżeli

$$y_i = a_i^{(h)} Y_1 + a_i^{(h)'} Y_2,$$

to mamy następujące związki:

$$\begin{aligned} Z_1^L w_1^{\Lambda} + Z_1^{\Lambda} w_1^L &= - a_{11}^{(h)} a_{12}^{(h)} (e^{2\pi i l''} - e^{-2\pi i l''}) \pi i \\ Z_2^L w_2^{\Lambda} + Z_2^{\Lambda} w_2^L &= - a_{21}^{(h)} a_{22}^{(h)} (e^{2\pi i l''} - e^{-2\pi i l''}) \pi i \\ Z_1^L w_2^{\Lambda} + Z_2^{\Lambda} w_1^L &= - [-1 + e^{2\pi i l''} + a_{11} a_{22} (e^{2\pi i l''} - e^{-2\pi i l''})] \pi i \\ Z_2^L w_1^{\Lambda} + Z_1^{\Lambda} w_2^L &= + [1 - e^{2\pi i l''} + a_{11} a_{22} (e^{2\pi i l''} - e^{-2\pi i l''})] \pi i. \end{aligned} \quad (42)$$

Wzory te (42) przedstawiają żądane związki dwuliniowe między peryodami częściowymi: $w_i^L, w_i^{\Lambda}, Z_i^L, Z_i^{\Lambda}$ całek pierwszego i drugiego gatunku.

Ze związków (42) bardzo jest już łatwo otrzymać związki Fuchs'a. Istotnie zauważmy, że całki:

$$\begin{aligned} w_1^L &= (1 - e^{2\pi i l''}) w_1^{L-h}, & w_2^L &= (1 - e^{2\pi i l''}) w_2^{L-h} \\ w_1^{\Lambda} &= (1 - e^{2\pi i l''}) w_2^{\Lambda-h}, & w_2^{\Lambda} &= (1 - e^{2\pi i l''}) w_1^{\Lambda-h} \end{aligned}$$

gdzie

$$w_i^{L-h} = \int_{e^{-1}}^e d\bar{w}_i, \quad \text{i t. d.}$$

i podobnie

$$\bar{Z}_1^L = (1 - e^{2\pi i l''}) \bar{Z}_1^{L-h}, \quad \text{i t. d.}$$

Mamy zatem ze wzorów (41) związki:

$$(41') \quad \begin{aligned} \bar{Z}_i^{h-i} w_i^{e} \bar{w}_i^{e} w_{h+1}^{e} + \bar{Z}_i^{h} w_i^{e} \bar{w}_i^{e} w_{h-i}^{e} &= 0 \quad i = 1, 2 \\ \bar{Z}_1^{h-i} w_1^{e} \bar{w}_2^{e} w_{h+1}^{e} + \bar{Z}_2^{h} w_1^{e} \bar{w}_1^{e} w_{h-i}^{e} &= + \frac{\pi i}{1 - e^{2\pi i/h}} \\ \bar{Z}_2^{h-i} w_1^{e} \bar{w}_1^{e} w_{h+1}^{e} + \bar{Z}_1^{h} w_1^{e} \bar{w}_2^{e} w_{h-i}^{e} &= - \frac{\pi i}{1 - e^{2\pi i/h}} \end{aligned}$$

które są rzeczywiście zgodne ze wzorami Fuchs'a, jeżeli zauważymy, że w tych ostatnich trzeba zastąpić rozwiązanie V_2 przez $-V_2$.

Z tych wzorów (41') można wreszcie otrzymać wzory (42') odpowiadające wzorom (42) w ten sam sposób, w jaki wyprowadziliśmy wzory (42) ze wzorów (41).

